

Секція: Педагогічні науки

Лемко Г.І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

соціальної педагогіки та соціальної роботи

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

Проектування як інструмент соціальної роботи

Інтерес до соціального проектування вперше виник у закордонних країнах з ринковою економікою і стрімко зростав, починаючи з 50-х років ХХ століття.

У той час соціальне проектування розвивалося у поєднанні з соціальною інженерією та соціальною утопією, що являлись двома протилежностями соціологічного розуміння соціально-проектної діяльності. Соціальна інженерія базувалась на емпіричних знаннях і граничила з технологією, а соціальна утопія була поза межею емпіричних знань і тісно пов'язувалася з філософією та художньою творчістю.

В наш час соціальне проектування проходить активну стадію формування. Тепер інженерна діяльність та проектування міняються місцями, включаючи як виробництво, так й усі сфери соціальної практики. Необхідність використання соціального проектування існує в багатьох сферах суспільного життя.

Метою соціального проектування є організація процесу, який дає початок змінам у соціальному середовищі.

За твердженням С. Кримського, «проектування набуває інтегрального статусу і починає конкурувати з традиційними засобами пізнання та дії, посуваючи навіть теорію як головну форму організації наукового знання» [3]. Оскільки, соціальна робота як наукова дисципліна носить прикладний характер,

тому можна стверджувати, що проектування у розвитку соціальної роботи відіграє значну роль.

На думку В. Лукова, «соціальне проектування – це конструювання індивідом, групою або організацією дій, спрямованих на досягнення соціально значущих цілей, які локалізовані за місцем, часом і ресурсами». Дослідник також стверджував, що сутність соціального проектування полягає у конструюванні бажаних станів майбутнього у певних сферах життєдіяльності [4].

За І. Вагнер, соціальне проектування як педагогічна технологія є способом організації педагогічного процесу, заснованого на взаємодії педагога та вихованця між собою і навколишнім середовищем у ході реалізації проекту – поетапної практичної діяльності по досягненню намічених соціально та особистісно значущих цілей [1].

В енциклопедії для фахівців соціальної сфери зазначено, що «проектування визначається як науково-теоретична і одночасно практична діяльність щодо створення проєктів розвитку соціальних систем, інститутів, об'єктів на основі соціального передбачення, прогнозування та планування їх соціальних якостей і властивостей» [2, с. 505].

Основною метою соціального проектування являється створення соціальних проєктів. Термін «соціальний проєкт» ми трактуємо як сконструйоване ініціатором проєкту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання в зміненому середовищі матеріальної чи духовної цінності, яке має просторово-часові та ресурсні межі і вплив якого на людей визнається позитивним за своїм соціальним значенням.

Необхідність здійснення соціального проектування визначається, насамперед, необхідністю у розвитку соціальних об'єктів, потребою у створенні соціальних систем та необхідністю реалізації соціальної творчості.

Соціальний проєкт повинен містити систему загальних параметрів об'єкта, що проектується, які характеризують його цілісність, а також систему параметрів його підсистем, блоків, елементів, їх зв'язків.

Незважаючи на різноманітність видів проектів та їх складових, кожен проект відповідає певній структурі, яка має загальні ознаки:

- 1) назва проекту – стисле відображення суті проекту;
- 2) опис проблеми – опис ситуації, на вирішення якої спрямований проект;
- 3) мета проекту – ідеальне уявлення про результат майбутньої діяльності;
- 4) завдання проекту – шляхи досягнення тактичної цілі проекту або цілей;
- 5) план виконання проекту – визначення поетапної діяльності для досягнення завдань та мети;
- 6) ресурси, які необхідно для виконання проекту;
- 7) очікувані результати – короткотермінові та віддалені наслідки реалізації проекту;
- 8) оцінка та моніторинг проекту – характеристика вихідного, прикінцевого стану об'єктів проекту та проектної діяльності [6].

На думку В.Шкурко, соціальний проект повинен відповідати наступним умовам його розробки: він повинен бути створеним на науковій основі, не суперечити моральним нормам, висловлювати загальноприйнятні соціальні цінності, соціальне замовлення, бути ефективним з точки зору реалізації, не містити протиріч та повинен бути реалістичним [5].

Таким чином, соціальне проектування є перспективним напрямком соціальної роботи, який спрямований на прогнозування та реалізацію соціальних інновацій.

Література:

1. Вагнер И. Социально-педагогическое проектирование: инновационный опыт теоретической разработки проблемы и образовательной практики [Текст]: Аналит. докл. / И. Вагнер; Рос. акад. образования, ГНУ Ин-т соц.-пед. проблем сел. шк. М.: ИСПС, 2007.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.

3. Кримський С. Проект і проектування в сучасній цивілізації // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико-зорієнтований збірник / Науковий керівник і редактор І. Г. Єрмаков. К.: Департамент, 2003. 500 с.
4. Луков В. Социальное проектирование. Изд-во Флинта. М. : 2007. 397 с.
5. Шкуро В. Підвищення якості реалізації соціальних проектів. *Збірник наукових праць. Психологічні науки*. Т. 2. Випуск 9. 2012 С. 265-269.
6. Яременко О. Науковий супровід соціальних проектів: ідеологія і структура процесу. *Український соціум*. 2004. № 1(3). С. 76-87.